

ZBORNÍK

**SLOVENSKÉHO
NÁRODNÉHO
MÚZEA**

**ANNALES
MUSEI
NATIONALIS
SLOVACI**

**ARCHEOLÓGIA
20**

**ROČNÍK
C IV – 2010**

ZBORNÍK

SLOVENSKÉHO NÁRODNÉHO MÚZEA

C IV – 2010

ARCHEOLÓGIA

20

Redakčná rada

PhDr. Juraj Bartík, PhD. (predseda), PhDr. Beata Egyházy-Jurovská,
PhDr. Zdeněk Farkaš, PhD., Doc. PhDr. Dušan Čaplovič, DrSc., PhDr. Štefan Holčík,
CSc., PhDr. Vladimír Turčan, PhDr. Ladislav Veliačik, DrSc.

Zostavovateľ

PhDr. Vladimír Turčan

Autori fotografií: Radoslav Čambal, Miroslava Daňová, Igor Choma

Autori kresieb: Igor Bazovský, Radoslav Čambal, Zdeněk Farkaš,
Lucia Hlavenková, Jana Hritzová, Anita Kozubová, Peter Šimčík

Mapový podklad: Martin Bartík

Preklad do nemeckého

a anglického jazyka: Mgr. Jana Kličová

Neprešlo jazykovou úpravou

Layout, tlač: SINEAL, spol. s r.o., Bratislava

Vydalo: Slovenské národné múzeum - Archeologické múzeum, Bratislava 2010

Náklad: 400 kusov

© Slovenské národné múzeum - Archeologické múzeum, Bratislava 2010

ISBN 978-80-8060-254-3

O B S A H – I N H A L T

ŠTÚDIE

<i>Zdeněk Farkaš: Medený sekeromlat zo Studienky</i>	7
<i>Eine kupferne Schaftlochaxt aus Studienka</i>	10
<i>Róbert Malček: Zvieracia plastika badenskej kultúry z Lieskovca</i>	11
<i>Tierplastik der badener Kultur aus Lieskovec</i>	16
<i>Juraj Bartík – Marcus Schreiner: Ein Bronzehortfund aus Gemeinde Lubá</i>	17
<i>Hromadný nález bronzových predmetov z obce Lubá</i>	31
<i>Lucia Hlavenková: Hradisko kultúry stredodunajských popolnicových polí v Marianke</i>	
– 1. časť (typologicko-chronologická analýza)	33
<i>Die Höhensiedlungen der mitteldonauländischen Urnenfelderkultur in Marianka</i>	
– 1. Teil (Eine typologisch-chronologische Analyse)	44
<i>Anita Kozubová: Hroby so železnými sekerkami na pohrebiskách zo staršej doby železnej</i>	
<i>v karpatsko-dunajskom priestore</i>	47
<i>Gräber mit Eisenäxten auf früheisenzeitlichen Gräberfeldern im Karpaten-Donauraum</i>	65
<i>Eva Kolníková – Branislav Kovár: Laténske mince v bratislavskom Podhradí</i>	69
<i>Laténezeitliche Münzfunde aus der bratislavaer Vorburg</i>	73
<i>Igor Bazovský – Miroslava Daňová: Antické pečatné prstene z Bratislavy-Rusoviec</i>	75
<i>Antike Siegelringe aus Bratislava-Rusovce</i>	80
<i>Miroslava Daňová – Radoslav Čambal – Vladimír Turčan: Súbor predmetov z bratislavského Hradného kopca</i>	81
<i>Eine Kollektion von Gegenständen aus dem bratislavaer Burghügel</i>	88
<i>Mário Bielich – Kristián Elschek – Peter Šimčík: Včasnostredoveké objekty z Chorvátskeho Grobu,</i>	
<i>miestnej časti Čierna voda</i>	89
<i>Frühmittelalterliche Objekte aus Chorvátsky Grob, Ortsteil Čierna voda</i>	98
<i>Július Vavák: Včasnostredoveké osídlenie v Pezinku</i>	99
<i>Frühmittelalterliche Besiedlung in Pezinok</i>	111
<i>Radoslav Čambal – Igor Choma: Románsky meč a hlavica meča z Bacúrova</i>	113
<i>Ein romanisches Schwert und ein Knauf des Schwertes aus Bacúrov</i>	117
<i>Juraj Malec: Drobné stredoveké fortifikácie na strednom Považí (12. stor. – pol. 16. stor.)</i>	119
<i>Kleine mittelalterliche Fortifikationen im mittleren Waaggebiet (12. Jahrhundert – Mitte des 16. Jahrhunderts)</i>	136

KOLOKVIUM

Germánska keramika zo sídlisk záverečného horizontu svébskeho osídlenia
Germanische Keramik aus Siedlungen des Schlusshorizontes von swedischer Besiedlung

<i>Vladimír Turčan: Ôsmy ročník kolokvií k problematike germánskej keramiky.....</i>	<i>139</i>
<i>Achter Jahrgang der Kolloquien zur Problematik der germanischen Keramik</i>	<i>140</i>
<i>Ján Beliak: Germánske osídlenie v Štúrove a na dolnom Pohroní v staršej dobe rímskej.....</i>	<i>141</i>
<i>Germanische Besiedlung im Štúrovo und unterem Gran-Gebiet in der älteren römischen Kaiserzeit.....</i>	<i>148</i>
<i>Klára Kuzmová: Nálezy terra sigillata a jej napodobenín z germánskych sídlisk v Bíni</i>	<i>175</i>
<i>Funde von Terra sigillata und deren Nachahmungen aus germanischen Siedlungen in Bíňa.....</i>	<i>178</i>
<i>Vladimír Turčan: Osídlenie z doby rímskej v Bíni (stručný prehľad).....</i>	<i>179</i>
<i>Römisch-kaiserzeitliche Besiedlung in Bíňa (kurze Übersicht)</i>	<i>184</i>

Germánske osídlenie dolného Pohronia
ÔSMY ROČNÍK KOLOKVIÍ K PROBLEMATIKE GERMÁNSKEJ KERAMIKY

VLADIMÍR TURČAN



Ôsmy ročník kolokvií venovaných špecifickým otázkam keramiky doby rímskej sa uskutočnilo dňa 15. decembra 2009 tradične v priestoroch SNM – Archeologického múzea v Bratislave. Tradičnými spoluorganizátormi boli Rada vedeckých spoločností pri SAV, Slovenská archeologická spoločnosť pri SAV a Archeologický ústav SAV Nitra. Ako nosná téma nebola tento krát zvolená chronologická alebo technologická problematika, ale regionálna. Tradičnou formou boli predstavené nálezy zo sídliskových výskumov dolného Pohronia. Tento región ostával dlhodobo akoby v tieni ostatných častí juhozápadného Slovenska. Nie ani tak vďaka menej intenzívnejšiemu osídleniu, ale predovšetkým kvôli slabšiemu poznaniu archeologického odkazu regiónu. Staršie výskumy, ktoré priniesli základné poznatky o sídelnom vývoji dolného Pohronia, ostali nepublikované. Až po spracovaní témy J. Beliakom vo forme dizertačnej práce (Beliak, J.: Východná enkláva Kvádov, Nitra 2008) sa vrysoval odbornej verejnosti komplexnejší obraz osídlenia sledovaného regiónu.

Ťažiskovou lokalitou, ktorá bola na akcii predstavená J. Beliakom, teda prezentáciou archeologického materiálu, bolo sídlisko v Štúrove. Informácia odznela aj o ďalších lokalitách dolného Pohronia, predovšetkým o dosiaľ známych sídliskových polohách z Bína.

Záver kolokvia možno sumarizovať do týchto bodov:

- 1/ ťažiskovými lokalitami dobe rímskej na dolnom Pohroní sú predovšetkým Štúrovo a Bína;
- 2/ nálezy doby rímskej z dolného Pohronia pochádzajú prevažne z mladšieho obdobia, t. j. až po markomanských vojnách, čiže možno ich datovať až po roku 180;
- 3/ náplň materiálnej kultúry sledovaného regiónu je do istej miery špecifická s analógiami na juhozápadné Slovensko;
- 4/ v prezentácii a v diskusii sa ukázalo, že v antickom importe je zastúpená keramika, s väzbami na vojenskú pevnosť Brigetio a okolie.

Výsledky kolokvia uskutočneného v roku 2009 sú publikované na nasledujúcich stránkach tohto zborníka SNM Archeológia.

Germanische Besiedlung des unteren Grangebietes
**ACHTER JAHRGANG DER KOLLOQUIEN ZUR
PROBLEMATIK DER GERMANISCHEN KERAMIK**

VLADIMÍR TURČAN

Die Serie von Kolloquien über spezifische Fragen der römisch-kaiserzeitlichen Keramik hat am 15. Dezember 2009, schon traditionsgemäß in Räumlichkeiten des Slowakischen Nationalmuseums – Archäologischen Museums in Bratislava, mit der achten Tagung in der Reihe fortgefahren. Die traditionellen Mitveranstalter waren: der Rat für Wissenschaftsgesellschaften bei der SAW, die Slowakische archäologische Gesellschaft bei der SAW und das Institut für Archäologie der SAW Nitra. Das Hauptthema war diesmal nicht chronologisch oder technologisch, sondern regional orientiert. In üblicher Form wurden die Funde aus Siedlungsforschungen im unteren Grangebiet präsentiert. Diese Region blieb eine lange Zeit im Schatten der anderen Teile der Südwestslowakei stehen. Die Ursache dafür war nicht eine weniger intensive Besiedlung, sondern viel mehr eine lückenhafte Erkennung des archäologischen Erbes dieser Region. Ältere Ausgrabungen, die grundlegende Erkenntnisse über die Siedlungsentwicklung des unteren Grangebietes geliefert haben, blieben unpubliziert. Erst nach Verarbeitung des Themas durch J. Beljak in seiner Dissertation (Beljak, J.: *Východná enkláva Kvádov/Die Ostenklave der Quaden*, Nitra 2008) öffnete sich der Fachöffentlichkeit ein komplexeres Bild von Besiedlung der behandelten Region.

Die wichtigste Fundstelle, die bei der Veranstaltung von J. Beljak in traditioneller Form, d. h. durch archäologische Funde präsentiert wurde, war die Siedlung in Štúrovo. Der obengenannte Forscher informierte auch über andere Fundstellen im unteren Grangebiet, vor allem über die bisher bekannten Fluren mit Siedlungsbelegen in Bíňa.

Die Schlussfolgerungen des Kolloquiums kann man in folgende Punkte zusammenfassen:

- 1/ die wichtigsten Fundstellen der römischen Kaiserzeit im unteren Grangebiet sind vor allem Štúrovo und Bíňa;
- 2/ die römisch-kaiserzeitlichen Funde aus dem unteren Grangebiet stammen vorwiegend aus dem jüngeren Abschnitt nach den Markomannenkriegen und können somit erst in die Zeit nach 180 datiert werden;
- 3/ das materielle Fundgut in der behandelten Region ist gewissermaßen spezifisch, mit Analogien in der Südwestslowakei;
- 4/ in der Präsentation und Diskussion zeigte sich, dass im antiken Import Keramik vertreten ist, die klare Bindungen zur militärischen Festung in Brigetio und dessen Umgebung aufweist.

Die Ergebnisse des im Jahre 2009 veranstalteten Kolloquiums sind auf Seiten dieses Sammelbandes SNM Archeológia publiziert.